Masonlukta Etiket Analizleri - 05
LOCA

Murat Özgen Ayfer

Bu çalışma, **"Masonlukta Etiket"** adlı kitabın
2017 tarihli 3. basımının 5. bölümünden alıntıdır.

Mason kuruluşlarının, dünya çapında tümüyle aynı yasaları, amaçları ve ilkeleri benimsemekte olduklarını sanırsak yanılırız. Bunların hepsi de birer **"mason kuruluşu"** olmakla birlikte, amaçları birbirine tam uymadığı gibi özellikle her birinin benimsediği ilkeler arasında da hayli fark vardır. Dolayısıyla, her mason kuruluşu, kendine özgü tüzüklerini de amaçlarına ve benimsediği ilkelere göre düzenlemiştir. Bunun sonucunda, örgütlenme ve yönetim kuralları da bir mason kuruluşundan diğerine yer yer farklılıklar gösterir.

Masonluktaki örgütlenme ve yönetim kuralları, kimi uygulamalarda tepeden başlar ve tabana yönelir. Bu benimseyişe, özellikle "bir otoriter organın egemen yönetimi"nin söz konusu olduğu mason ritlerinde rastlanır. Örneğin **Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti**'nde, önce bu ritin egemen yönetici otoritesi olan **Yüksek Konsey** kendi yöntemlerine göre oluşur. [1] Bundan sonra bu otorite kendine bağlı olmak üzere çalışacak loca benzeri birimleri kurar ve yönetir.

Masonluğun simgesel derecelerindeki yani 1. – 3. derecelerdeki çoğu uygulamalarda ise, bunun tam tersine, örgütlenmeye tabandan başlanır ve giderek genişleyen bir bütün oluşturulur. Örgütlenmenin asıl sahibi tabandaki birimlerdir. Bizim burada inceleyeceğimiz örgütlenme ve yönetim kuralları, bu yönteme göre olandır. Ancak, simgesel derecelerde çalışan birimlerin oluşturduğu bir örgütlenmenin ve böyle bir örgütün yönetiminin bir ritin egemen otoritesiyle kurduğu ilişkilere de ***İLİŞKİLER*** başlığı altındaki bölümde yer vereceğiz.

---

[1] Türkçede Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti'nin her ülkedeki egemen otoritesinin adı olarak Fransızcadaki ***Suprême Conseil***, İngilizcedeki ***Supreme Council*** karşılığı olmak üzere Yüksek Şûra ve Süprem Konsey terimleri kullanılmaktadır. İkisi de günümüzün Türkçesine hiç uymayan bu terimler yerine, her ne kadar Türk Masonluğu'nda öteden beri bu terimler benimsenmişse de bu kitapta, -hiç olmazsa bir ortak payda niteliğiyle- **Yüksek Konsey** teriminin kullanılması yeğlenmiştir.

Bu bölümde ayrıntılarına gireceğimiz yöntemin işleyişi özetle şöyledir:

Önce Masonluktaki en küçük temel birim olan **"loca"** kurulur. Bir loca, kendisi gibi kurulmuş bulunan diğer localarla "federatif" denilebilecek bir şekilde birleşir. Böylece birleşen en az üç loca, kendilerinin oluşturduğu ve yönetiminde temsil edildikleri bu ortak örgütü, bir otorite olarak benimser, ona bağlanır. Bu bağlanış, bir **"obediyans"**ın kurulmuş olması demektir.

Daha sonra, aynı obediyansa bağlı olarak çalışmak üzere başka localar da kurulur. Fakat sonradan kurulan localar, obediyansın çatısı altında yer alabilmek için, bu kez onun yetkili kurullarının onayını almak zorundadır. Bu onay verilip, obediyansın bakış açısıyla locanın kuruluşu tamamlanınca, daha önce kurulmuş localardan herhangi biri ile yeni loca arasında örgütsel bakımdan hiçbir fark kalmaz. Bir diğer deyişle, "kurucu loca" olmanın kurumsal onuru varsa da bu bir ayrıcalık sağlamaz.

Bir obediyans ile bir yüksek konsey ya da benzeri bir masonik otoritenin en önemli farkı, obediyansın "kendini oluşturan birimlerin yetkili kıldığı bir yönetici organ" niteliği taşımasıdır. Ancak bizim bu bölümdeki konumuz, obediyans değil "loca"… Obediyans konusuna daha sonra ***BÜYÜK LOCA*** başlığı altında geleceğiz.

Bu bölümde yer yer bir locanın büyük loca ile ilişkilerinden de söz edeceğiz. Ancak, büyük locanın altında bölge örgütlenmeleri de bulunabilir ve localar doğrudan büyük locaya değil, onun altındaki bölge örgütüne bağlanmış olabilir. Bu ikincil örgüt **"Bölge Büyük Locası"** ya da **"İl Büyük Locası"** olarak anılır. Anlatımlarda, her keresinde bu ayrıntıyı belirtmeyip, "büyük loca" terimini kullanmakla yetineceğiz.

Sözlük anlamının kökeni bakımından "loca" sözcüğünün Operatif Masonluk dönemine kadar uzanan bir tarihsel geçmişi vardır. Burada bu ayrıntılara girmeyeceğiz. Çalışmamızda, Masonlukta kullanılan buna benzer daha bir sürü sözcük ve terim geçecek. Bunların her birini ayrı ayrı tanımlayıp açıklamayacağız. [2]

LOCANIN OLUŞUMU

Türkçede "loca" sözcüğüyle eş anlamlı olmak üzere **"mahfil"** sözcüğü de kullanılmıştır. Hatta günümüzde bile eski alışkanlıklarını gidememiş olarak bu sözcüğü kullanmayı sürdürenler var. [3]

---

[2] Bu bakımdan ANSİKLOPEDİK MASON SÖZLÜĞÜ çok yararlı olabilir. Dileyen, academia.edu sitesindeki **"Mason Sözlüğü'nde Gezintiler'** genel başlıklı bölümlerden yararlanabilir.

[3] Bazı yerde "mahfel" sözcüğünün kullanıldığı da görülebilir. Bu sözcük "toplantı yeri" anlamına gelir. Öte yandan, Özgür Masonlar Büyük Locası, kuruluşunu izleyen ilk 25 yıl boyunca "Büyük Mason Mahfili" adını taşımış, bu obediyansa bağlı localar da "mahfil" olarak anılmıştır.

Bu sözcüklerden biri Batı dillerinden dönüştürülerek alınma, diğeri ise Arapça kökenlidir. Türk Masonluğu'nda bir zamanlar "loca"nın Fransızcası olan *"loge"* sözcüğünün dilimizdeki okunuşu olarak **"loj"** sözcüğü de kullanılmıştır.

Masonlukta "loca" sözcüğünün, birbiriyle ilişkili olmak üzere iki ayrı kullanımı vardır. Bunlardan biri çağdaş anlamındaki kullanım, diğeriyse geleneksel fakat artık güncel dilde âdeta bir sözgelimine dönüşmüş olan kullanımıdır.

Çağdaş anlamındaki kullanımı bakımından loca, Masonluktaki en küçük birim ve topluluktur. Bu birimi ya da topluluğu, üyesi olan masonlar oluşturur. Ona bir **ad** *(isim)* vererek topluluklarına âdeta Masonlukta geçerli bir *"tüzel kişilik"* kazandırırlar.

Ancak seçilen adın locanın bağlanacağı obediyansın yetkili organınca onaylanması da gerekir. Bir locanın adı, yine obediyansın onayı koşuluyla sonradan üyelerinin kararıyla değiştirilebilir ama buna pek ender rastlanır.

"Loca" sözcüğünün artık bir sözgelimine dönüşmüş olan geleneksel kullanımına göre ise; loca, aynı zamanda, bir mason topluluğunun çalışmalarını yaptığı yerdir. Sözcüğün bu kullanımında loca, **"mabet"** sözcüğüyle ya da "mabedin bulunduğu yer" ile özdeşleştirilmektedir. Örneğin, iki mason arasındaki bir buluşmanın ya da bir telefon konuşmasının sonunda veda edilirken, biri diğerine *«Locada görüşürüz.»* diyebilir. Aslında *«Loca toplantısına gittiğimizde orada görüşürüz.»* demek istemektedir. Fakat diğer mason da zaten bu kullanıma alışkın olduğundan, karşısındakinin ne demek istediğini anlamakta güçlük çekmez.

Bu çalışmada, "loca" sözcüğünü yalnızca **"Masonluktaki en küçük ve temel birim"** anlamına gelmek üzere kullanacağız. [4]

Locanın Kurulması

MASONLUKTA ETİKET KONUSU başlığı altındaki önceki bir çalışmanın DÜZEN bölümünde, bir locanın kurulabilmesi için, "üstat" derecesinde bulunan en az yedi masonun bir araya gelerek böyle bir kuruluşu karar vermelerinin gerektiğine değinilmişti. Hatta çeşitli mason kuruluşlarında bu kuralın nasıl değerlendirildiğinden de ayrıntılı olarak söz edilmişti.

Bu konuyu, Masonluğun tarihçesindeki **"ilk loca"**nın kuruluşuna götürecek olursak, ortaya şöyle bir soru atılabilir: *«Bir loca kurabilmek için hepsi de üstat derecesinde olan en az yedi masonun bir araya gelmesi gerekliyse; Spekülatif Masonluğun ilk örgütlenmesi sırasında "üstat" bir derece olmayıp yalnızca bir locanın yöneticisinin unvanı olduğuna göre, Masonluğun tarihindeki ilk düzenli loca nasıl kurulabildi?»*

---

[4] "Loca" sözcüğü Türkçede toplum içinde daha başka anlamlara gelmek üzere de kullanılmaktadır. Ancak bunlar bu çalışmada bizi ilgilendirmemektedir.

Her şeyden önce Masonluktaki "ilk loca"nın ne zaman ve nerede kurulmuş olduğunun bilinmediğini belirtmek gerekir. Operatif Masonluk artık tarihteki yaşam süresini bitirip bunun yerine Spekülatif Masonluğun oluşturulmasına başlandığında, o tarihlerdeki locaların üyeleri arasında bulunan "kalfalar", Çağdaş Masonluktaki "üstatlar"ın yerini tutmaktaydı.

Kaldı ki, yeni bir locanın kurulabilmesi için "üstat" derecesindeki en az yedi masonun bir araya gelmesinin gerekli görülüşü, Masonluğun daha sonraki gelişim evreleri sırasında belirlenerek benimsenmiş olan bir kuraldır. Bu kuralın iki temel gerekçesi vardır:

a) Yeni bir loca kurulduğu zaman, üyeleri arasında, locayı Masonluğun yasalarına, benimsenmiş ilkelerine ve etiketine uygun olarak yönetebilecek, çalışmalarını düzenleyebilecek, yeterince bilgili ve deneyimli masonlar bulunmalıdır.

b) Henüz bir locanın çalışmalarını düzenleyip yönetebilecek ölçüde yeterli bilgi ve deneyimi bulunmayan "kalfa" ve "çırak" derecesindeki masonlar, istediklerince bir araya gelerek yeni bir loca kurmaya kalkışmamalıdır. Kaldı ki, bir loca, sadece üstat derecesindeki masonların katılabildiği toplantılar da yapar.

Kuşkusuz, "üstat derecesindeki en az yedi masonun bir araya gelmesi" bir locanın kurulabilmesi için gereklidir fakat düzenli bir locanın oluşması için yeterli sayılmayabilir.

Nitekim obediyanslar, bu nedenle bir locanın düzenli bir şekilde kurulup çalışmalarını düzenin gereklerine uygun olarak yürütebilmesi bakımından, tüzük ve yönetmelikleriyle birtakım ek koşullar getirmiştir.

Dünya yüzünde hemen hiçbir obediyans, her biri "üstat" derecesinde olan yalnızca yedi masonun kurduğu bir locayı, hemen, asgari koşul sağlandı diye "düzenli bir loca" olarak kabul etmez.

Bunun için bir obediyansın öngördüğü ek koşullar, kurulacak olan yeni locanın, o obediyansa bağlanmasının söz konusu olacağı varsayımına göre konulmuştur. Bu yüzden de, yeni bir loca kurmak üzere girişimde bulunacak masonların, -eğer bu yeni locanın belli bir obediyansa bağlanıp çalışmasını öngörüyorlarsa- ilgili obediyansın tüzüklerinde yazılı olan koşulları da göz önünde tutmaları, bunlara uymaları gerekir.

Kimi masonlar bir araya gelip, *«Biz bir loca kurduk.»* deyince o loca gerçekten de kurulmuş olabilirse de obediyans, bu locanın kuruluşunu "düzenli" olarak benimseyip onaylamak ve onu sinesine kabul etmek zorunda değildir. Bu bağlamda öngördüğü başka kurallar da olabilir.

□ □ □

Loca, çalışmalarına başladığında hatta daha kuruluşu sırasında, kurucu üyelerinden birini **saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem** olarak seçer.

Bu da kurucular arasında, yalnızca kişiliği bakımından değil, Masonluktaki geçmişi bakımından ve obediyansın tüzükleri uyarınca bir locayı yönetebilecek nitelikte kardeşlerin de bulunmasını gerektirir. Hatta bazı obediyansların tüzükleri, kurucular arasında daha önce bir locada saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem olarak görev yapmış olan birkaç masonun daha bulunmasını zorunlu tutar.

Demek oluyor ki; bir loca kurabilmek için gerekli olan bilgi ve deneyim, bir tek "üstat" derecesini almış bulunmakla sağlanamamaktadır. Loca yönetimi becerisini edinmiş olmak da gereklidir.

Peki, *«Biz kendi locamızı kendimize göre kurarız. Bağlanmak istediğimiz obediyans bizi sinesine almazsa bağımsız kalır ve çalışmalarımızı yürütürüz.»* denilemez mi?

Denilebilir... Nitekim hiçbir obediyansa bağlı olmaksızın, tümüyle bağımsız çalışan localar vardır. Bazı mason kuruluşları bu **"bağımsız loca"** olgusunu hoş karşılar; bazı mason kuruluşlarının benimsedikleri örgütlenme kuralları uyarınca ise, hiçbir loca, düzenli bir obediyansa bağlanmaksızın, en azından düzenli bir obediyansça düzenli bir loca olarak tanınmaksızın, "düzen" kazanamaz; bir diğer deyişle, "bağımsız loca" diye bir kuruluş asla bir mason kuruluşu sayılamaz ve kabul edilemez.

Hayli tartışmalı olan bu konu üzerinde, Dünya Masonluğu'nda henüz tam bir uyuşma sağlanamamıştır. Bu durum, mason kuruluşlarının **"düzen"** kavramının tanımı üzerinde uyuşamamalarından ileri gelir.

Düzenli Bir Loca Oluşturulması

Bir obediyansın, kendine bağlanmayı öngörerek kurulmuş olan bir yeni locayı bünyesine kabul etmek zorunda olmadığına değinmiştik. Ayrıca bir obediyansın o sıradaki tutumu, o vadi ya da bölgede yeni bir loca kurulmasına karşı olabilir. [5]

---

[5] Herhangi bir locanın bulunduğu bir yere Masonlukta genel olarak "vadi" denir. Bu simgesel sözcük, bir locanın çalışmalarının yabancı gözlerden ve kulaklardan uzak olarak yapılması gerektiğini vurgulamak için kullanılır. Günümüzde, bir simgesel anlam taşımamak üzere, en az bir locanın çalışmakta olduğu bir kent ya da kasaba **"yöre"** olarak da anılmaktadır. Bir vadi ya da yörede çok sayıda locası olan bir obediyansta, o vadi ya da yöre genellikle **"bölge"** olarak anılır.

Bu nedenle, belli bir obediyansa bağlı olarak çalışmakta bulunan bir locanın kimi üyeleri -bu masonlar birden çok locanın üyeleri de olabilir- ya da bir başka obediyansa üye iken kendi dilekleriyle ayrılan *(istifa eden)* masonlar, aralarında birleşerek bir loca kurmaya girişmeden önce; kuracakları bu yeni locanın bağlanmasını öngördükleri obediyansın ileri gelenleriyle bir ön görüşme yapmalıdır. Buna "nabız yoklaması" da denilebilir. Böyle bir girişimin masonik geleneklere ve görgü kurallarına aykırı düşebileceği sanılmamalıdır. Aksine, en uygun davranıştır.

Eğer obediyansın ileri gelenleri yeni bir locanın (ya da bir özelliği olacaksa böyle bir locanın) kurulmasını olumlu karşılar gibi görünmüyorsa, bir loca kurmaya hazırlanmakta olan kardeşlerin, şimdilik girişimlerini ertelemeleri uygun olur. Bir obediyansın çatısı altında, yeni bir locanın kuruluşu "oldu bitti"ye getirilemez. Yeni bir locanın kurulması, her mason topluluğu için mutlu bir olaydır. Eğer bu, obediyansın yönetiminde görevli olanlarca istenmiyorsa, bu isteksizliğin mutlaka sağlam bir gerekçesi vardır. Yeni bir loca kurmak isteyenlerin bu gerekçeyi de öğrenmeleri gerekir. Sormaları durumunda kendilerine anlatılır. Bu gerekçeyi sorup anlamadan, herhangi bir gücenikliğe kapılmamalıdırlar. Bu konuda önceden verilmiş bir karar benimsenmiş bir genel tutum olup olmadığını da araştırarak öğrenmelidirler.

Yukarıda saymış olduklarımızın hepsi, yeni bir locanın kurulmasını güçleştiren olağanüstü durumlardır. Aslında böyle durumlarla pek ender olarak karşılaşılır. Dolayısıyla istisna sayılabilirler. Buna karşın, yeni bir loca kuracak olan masonların önlemli olmalarında yarar vardır; böyle bir girişimde risk almak, akıllıca olmaz.

□ □ □

Şimdi, düzenli bir locanın nasıl oluşturulduğuna bakalım.

Yeni bir loca kurmayı kararlaştıran masonlar, bu amaçla kendi aralarında bir toplantı yapar. (Birkaç toplantı da yapabilirler.) Bu toplantı resmi bir nitelik ya da ritüelik özellik taşımaz. Bu nedenle de her yerde yapılabilir. Bu toplantıda, önce yeni bir loca kurma konusunda görüş birliğine varır, sonra kurmayı kararlaştırdıkları yeni locaya koyacakları adı saptarlar. Daha önce belirtilmiş olduğu üzere, konulacak ad bakımından da önceden locanın bağlanacağı obediyansın yetkililerileriyle görüşülmüş olmasında yarar vardır. Çünkü sonraki aşamalarda loca kurucularının seçmiş oldukları ad, bağlanacağı obediyansın yetkili organınca kabul edilmezse, kuruluş toplantısının yeniden yapılması, yeni baştan bir ad saptanması gerekir. Bu da boşuna zaman yitirilmesidir. Buna meydan vermemek için, birkaç seçenek oluşturulabilir.

Bir kez yeni bir loca kurmaya karar verildi mi, artık o loca kurulmuş demektir. Dolayısıyla bundan böyle o masonlara, bu yemi loca bakımından "kurucular" denilebilir.

Kurucular, aynı toplantıda, kendi aralarından, locanın ilk yedi görevlisini seçer.

Soru: *«Neden ilk yedi görevli de locanın tüm görevlileri değil?»*

Yanıt: Tüm görevlileri hatta yardımcıları bile seçmelerine bir engel yok. Sadece ilk yedi görevlinin seçilmesi zorunludur. Masonlukta geleneksel olarak, **"bir locayı üçler yönetir, beşler aydınlatır, yediler bütünler"** denir. İlk yedi görevli bunun için zorunludur. Yoksa loca "bütünlenmiş" sayılmaz.

Seçim, sanki loca çok daha önce kurulmuş da çalışıyormuşçasına, locanın bağlanmayı öngördüğü obediyansın ilgili tüzük ya da yönetmeliklerinde loca görevlilerinin seçimlerine ilişkin kurallara uyularak yapılmalıdır. Bir diğer deyişle, göreve getirilebilecek kardeşlerin masonik nitelikleri de göz önünde tutulmalıdır. Bu konuya ***SEÇİMLER*** başlığını taşıyan bölümde gireceğiz.

Yeni kurulan locada görevlilerinin seçimlerinin yapılabilmesi için, kurucu üyelerin önce kendi aralarından seçimi yönetecek bir "geçici başkan" ve kayıtları tutacak bir "geçici sekreter" belirlemeleri gerekir. Bu zorunlu olmadığı gibi pek önemli de değildir ama çalışmaların daha başlangıçtan **düzen** içinde yürümesi bakımından yararlıdır.

Locanın ilk saygıdeğer üstadı / üstad-ı muhterem ile diğer ilk görevlilerinin seçiminden sonra, tüm kurucu üyelerin imzalayacakları bir "bildirge" hazırlanır. Bu bildirge locanın kuruluşuyla ilgilidir. Buna, kuruluş toplantısını özetleyen ve seçilen görevlilerin adlarını belirten bir tutanak eklenir. Bu bildirge locanın bağlanacağı obediyansa gönderilerek, tüzükler uyarınca locanın düzenli olarak tanınıp kuruluşunun tamamlanması istenir.

Kararı obediyansın yetkili organının vermesi gerekir... Bazı obediyanslarda böyle bir başvuru yönetim kurulunda incelenip karara bağlanır, bazılarında yönetim kurulunun olumlu görüşü üzerine locanın obediyansa katılmasına genel kurul *(büyük kurul)* karar verir.

Yetkili organ bu konuda karar verinceye kadar elbette bir süre geçer. Bu süre bir obediyanstan diğerine değişir. Geçen bu süre içinde, kurulan yeni loca kendi başına çalışmalarına başlar. Fakat Masonlukta izlenen kurallar, yöntemler ve gelenekler uyarınca, bir locanın etkinlikte bulunabilmesi için mutlaka bir obediyansa bağlı olması gerekiyorsa, geçecek bu süre içinde locanın yapabileceği ve yapamayacağı işler vardır. Biz bunlardan nelerin yapılamayacağını görelim:

- Kurucular, daha önceden üyesi oldukları localarla ilişkilerini hemen kesmemeli, önceki localarında düzenli birer üye olmayı sürdürmelidirler. Çünkü yeni locanın ilgili obediyans tarafından kabul edilmemesi olasılığı da vardır.
- Yeni locaya herhangi bir yeni üye alma girişiminde bulunulmamalıdır. Çünkü yeni locanın üyelerinin kimler olduğu (kurucular) obediyansa bildirilmiştir ve obediyansın yetkili organınca bir değişiklik yapılması istenmedikçe bunun böyle kalması gerekir.

- Obediyansın ilgili tüzük ya da yönetmeliklerine uygun olarak herhangi bir yönetimsel işlem ve çalışma yöntemleri *(ritüeller)* uyarınca toplantı yapılmamalıdır. Çünkü obediyans, bunların yapılabilmesi için gerekli izin ve yetkiyi henüz vermemiştir.

Geriye ne kaldı?... Kurucular, istedikleri zaman ve istedikleri yerde toplanıp localarda yapıldığı gibi bilgisel, bilimsel, sosyal ve kültürel konular üzerinde görüşmelerde bulunabilir. Hatta isterlerse din ve politika tartışmaları bile yapabilirler çünkü bir obediyansın kısıtlamalarına bağlı değildirler.

Yeni bir locanın kuruluşu sırasında, eğer bu locanın ileride bağlanarak çalışmayı öngördüğü obediyansın örgütsel yapısı bir **büyük doğu** (g*rand orient*) ise, hangi ritte çalışılacağının da önceden kararlaştırılması gerekir. Çünkü bir büyük doğunun çatısı altında farklı ritlerde çalışma yapmakta olan localar bulunabilir ama bir loca yalnızca tek ve belli bir ritin simgesel derecelerinde çalışır.

Burada, "büyük loca" ve "büyük doğu" olarak anılan, kurumsal yapılanmaları bakımından birbirlerine pek benzer fakat çalışma ilkeleri bakımından aralarında bazı farklılıklar da bulunan obediyanslar üzerinde durmayacağız. Bu nedenle de, bu aşamaya kadar genellikle "obediyans" terimini kullanmaya özen göstermiş olmakla birlikte, bundan böyle çoğunlukla **"büyük loca"**dan söz edeceğiz.

Şimdi yeni bir locanın kuruluşunun ilgili büyük loca tarafından onaylanması aşamasına geçebiliriz.

Yeni Locanın Kuruluşunun Onaylanması

Locanın "kuruluş bildirgesi", Büyük Loca'nın Yönetim Kurulu *(Büyük Görevliler Kurulu)* toplantısının gündemine alınarak görüşülür. [6] Ancak, bundan önce Büyük Loca'nın Yürütme Kurulu'nda *(Büyük Envar'da)* bir inceleme yapılır. [7]

«Böyle uzun uzadıya işlere ne gerek var?... Neden doğrudan yönetim kurulunun gündemine alınmıyor?» diye sorabilirsiniz.

---

[6] Yeni kurulan loca bir bölge büyük locasına bağlı olarak çalışacaksa, bu bildirge önce bölge yönetim kurulunda incelenir. Eğer ana büyük locanın tüzükleri bölge büyük localarına yeni bir locanın kuruluşunu onaylama yetkisini tanımaktaysa, bundan sonraki işlemler de bölge büyük locasında sürdürülür. Bölge büyük locaları bu konuda yetkilendirilmemişse, bölge yönetim kurulunca uygun bulunan kuruluş bildirgesi ana büyük locanın yetkili organına aktarılır.

[7] Büyük loca yürütme kurulu (büyük yürütme kurulu) bu kitapta öteden beri Türk Masonluğunda kullanılması alışılagelmiş olan "Büyük Envar" teriminin karşılığıdır. Bu kurul, bir büyük locanın büyük görevlilerinden oluşan yönetim kurulunun, güncel işleri etkin olarak yürüten kimi üyelerinden oluşur. Bir karar organı değil, bir yürütme *(icra)* organıdır.

Büyük locanın ilgili tüzük ya da yönetmelikleri "yürütme kurulu" ya da buna benzer olup bir başka ad taşıyan bir yönetimsel organdan hiç söz etmemekte olabilir. Söz etse de etmese de her büyük locada böyle bir oluşum vardır. Çünkü yönetim kurulu, yönetimsel kararların alındığı bir organdır. Bu kurulun kararlarını yürütmeye koyanlar ise, etkin olarak büyük locanın güncel işleriyle ilgilenen büyük görevlilerdir.

Bir kurul ne kadar büyürse o kadar hantallaşır. Daha az sayıda üyesi olan bir kurul, uygulamadaki sorunlara daha hızlı çözümler sağlar. Yeni bir locanın onayına ilişkin inceleme doğrudan yönetim kurulu toplantısının gündemine alınarak görüşülecek olursa, herhangi bir eksiklik ya da bir pürüz bulunması durumunda, yönetim kurulu, onay başvurusunu geri çevirir. Böyle bir karar, locanın kuruluşunun onaylanmasını en az birkaç ay geciktirir çünkü yönetim kurulu sık sık toplantı yapmaz ve sırf bir locanın kuruluş onayı için de toplanmaz. Oysa yeni locanın kuruluşunda birtakım eksikler ya da pürüzler varsa, bunlar yürütme kurulu tarafından belirlenip, bir an önce giderilmeleri için yeni locanın kurucularına uyarıda bulunulabilir. Yürütme kurulu, ancak olumlu karşılanacağına güvendiği kuruluş başvurusunu yönetim kurulu toplantısının gündemine getirir.

Buna karşın, yönetim kurulu, yeni locanın kuruluşunda bazı eksikler ya da uyumsuzluklar bulabilir. Verilmesi beklenen onay ertelenir. Bu durum, büyük sekreter tarafından yazılı olarak kuruculara bildirilir.

İşlemler doğrudan bir ana büyük locada değil de, ikincil nitelikli bir bölge büyük locasında yapılmaktaysa da pek değişiklik olmaz. (Kimi ülkelerde benzer nitelikte olmak üzere bir de "İl Büyük Locası" vardır.) Bu türden ikincil nitelikli bir büyük locanın ana büyük locaya benzer yönetimsel organları bulunur. Bunlar, **"Bölge Genel Kurulu"**, **"Bölge Yönetim Kurulu"**, **"Bölge Yürütme Kurulu"** gibi adlarla anılır.

Bir obediyansa bağlı olarak çalışan bölge ya da il büyük localarının yönetimsel organları ve yönettikleri localar, obediyansa bağlanır ve obediyansın kurullarında temsil edilir. [8]

İşte bu aşamada yeni bir locanın obediyansa katılmasına ya da kuruluşunun onaylanmasına hangi organın karar vereceğine geliyoruz.

---

[8] Bu kitabın yazıldığı tarihte Türkiye'de Özgür Masonlar Büyük Locası örgütlenmesini çoğunlukla "bölge büyük locaları" üzerine yapılandırmıştı. Ana büyük locanın organları **"Büyük Kurul"**, **"Büyük Yönetim Kurulu"** ve **"Büyük Yürütme Kurulu"** olarak anılıyordu. Bölge büyük localarında ise, önceleri var olan "büyük" sıfatı sonradan kaldırılmış, "Bölge Locası" denilir olmuştu. Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası ile Kadın Mason Büyük Locası'nda ise, bu şekilde oluşturulmuş bir bölge örgütlenmesi yoktu.

Örgütlenmesinde bölge ya da il büyük localarına yer veren bir obediyansta, genellikle, bir bölge büyük locasına bağlı olarak çalışacak yeni bir locanın kabul edilip edilmeyeceğini önce o ikincil büyük locanın yetkili organı inceler ama obediyansın tüzükleri, her yeni locanın kuruluş onayını kendi yetkisi kapsamında tutmakta olabilir. [9]

Yönetim kurulu, yeni locanın kuruluşunu uygun bulacak olursa, tüzükler uyarınca gerekli işlem yapılır. Ya yeni locanın kuruluşu onaylanmış olur ya da bu kararın genel kurul *(büyük kurul)* toplantısının gündemine alınması gerekir.

Bu arada şöyle bir soru: *«Yeni locanın kuruluşu onaylansa da kuruculacarca seçilmiş üstad-ı muhteremin / saygıdeğer üstadın uygun bulunmaması söz konusu olabilir mi?»*

Yanıt: Pek zayıf bir olasılık ama olamaz değil!... Ancak böyle bir durum, locanın kuruluşunun onaylanmadığı anlamına gelir. Çünkü büyük locanın seçilmiş görevlisini onaylamadığı bir loca (bu, sonradan da olabilir), ilgili obediyansta "düzenli bir loca" olarak nitelenemez.

Kimi masonların bir araya gelerek yeni bir loca kurmalarının pek kolay olmasına karşılık, locanın bir obediyansa katılmasının zaman alışı işte bu işlerden ötürüdür.

□ □ □

Yeni locanın kuruluşu obediyansın yetkili organınca onaylandıktan sonra, durum kuruculara yazılı olarak bildirilip, **"kuruluş ödentisi"**nin *(tesis ve berat harcının)* büyük locaya yatırılması istenir. Bundan sonra da yöntemine uygun olarak yapılması gereken geleneksel ve ritüelik **"Kuruluş Töreni"**nin yeri ve zamanı belirlenir.

«Bunlar da nereden çıktı?... Loca zaten kurulmamış mıydı?... Hem bu "kuruluş ödentisi" denilen şey de ne oluyor?» diye sorabilirsiniz.

Her yeni loca, bir büyük locaya bağlanırken, ilgili büyük locanın yöntemi uyarınca bir tören düzenlenir. Bu törende yeni locaya bir **"kuruluş belgesi"** *(patent/berat)* ve "mühür" verilir.[10]

---

[9] Özgür Masonlar Büyük Locası'nda, bir bölge locasına bağlı olarak çalışacak yeni locaların kuruluş onayını Büyük Yönetim Kurulu vermektedir.

[10] Bazı büyük localarda, yeni locanın görevlilerinin kuşanımları ve loca avadanlıkları Büyük Loca tarafından sağlanmakta, ayrıca yeni localar için bir de **"loca flâması"** yaptırılmaktadır. Bazı büyük localarda ise her loca bu işi, büyük locanın kural ve tarzları uyarınca kendisi gerçekleştirir.

Gerek tüm kuruluş töreni öncesindeki işlemler, gerekse bu tören için yapılacak hazırlıklar, büyük locanın birtakım harcamalarda bulunmasına yol açar. Büyük locanın bu harcamalarını yeni locayı kuran masonlar karşılar.

Bu nedenle yeni bir locanın kurucularının, daha kuruluş çalışmalarına başlarken, bunun kendilerine kaça patlayacağını büyük locanın ilgili görevlilerinden öğrenmeleri ve buna göre gerekli hazırlığı önceden yapmaları yararlı olur. Son aşamaya gelindiğinde kuruluş ödentisinin sağlanamaması nedeniyle, aslında tüm işlemleri tamamlanmış olan bir locanın yöntemine uygun biçimde kuruluşu geri bırakılmamalıdır. (Bu ödeme, gerekçesi bakımından, bir adayın Masonluğa girişinde verdiği "giriş ödentisi"ne benzetilebilir.)

Anlaşılıyor ki, yeni bir locanın kuruluşunun büyük locanın yetkili organınca onaylanmış olması, hemen çalışmalarına başlayabileceği anlamına gelmez. Bunun için, önce locanın büyük locaya katılışının bir törenle gerçekleşmesi, sonra da kurucuların seçmiş olduğu saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem ve diğer görevlilerin yöntemine uygun olarak görevlerine getirilmesi gerekir.

Büyük locaya katılması onaylanan yeni locanın kurucuları, tören için de hazırlıklı olmalıdır. Herhangi bir aksamanın oluşmaması için, bu törene ilişkin tüm ayrıntıları titizlikle gözden geçirmeli, törene birçok konuk katılacağını göz önünde tutarak gerekli önlemleri almalıdırlar. (Bu törenin nasıl yapıldığı bu kitabın son bölümünde ayrıntılı olarak incelenecek.)

□ □ □

Yeni locanın kuruluşu sırasında, kurucuların görüş ve dilekleri de göz önünde tutulmak suretiyle, hangi **"geometrik nokta"**da hangi gün toplanacağı saptanır. [11]

Bu konuda büyük locanın olanakları ve tercihi öncelik taşır. Yeni locanın kurucuları, yönetim kurulunun bu konuda vereceği karara karşı çıkmaz. Karşı çıkış, locanın kuruluşunun onaylanmaması ile sonuçlanabilir. Kuruluş işlemleri tamamlandıktan sonra da yönetim kurulunun onayı olmaksızın bu konuda bir değişiklik yapılamaz.

Yeni bir locanın kurulup çalışmalarına başladığı anda, büyük sekreter, tüm örgüte bir genelge gönderir. Yeni locanın hangi geometrik noktada ve hangi gün toplanarak çalışacağını bildirir.

---

[11] Bir locanın herhangi bir **"vadi"**de toplantılarını yaptığı yerin adresi, Masonlukta simgesel olarak **"geometrik nokta"** terimiyle anılır. Bir vadide birden çok geometrik nokta bulunabilir. Böyle bir simgesel terimin kullanılışı, Masonlukta geometriye çok önem verilişinden ötürüdür.

Locanın Yetkisi

Bir locanın yetkilerinin neler olduğu, locanın bağlı olarak çalışacağı büyük locanın tüzüklerinde belirtilmiştir. Bir diğer deyişle, bir büyük locaya bağlı olan hiçbir loca, çalışmalarında sınırsız yetkilerle donatılmamıştır.

Nitekim bir locanın kurucu üyeleri, kuruluş töreninde, büyük locanın tüzüklerine, yetkili organlarının karar ve yönergelerine uyacaklarına dair ant içer. Bu ant, yeni locanın büyük locaya bağlanıp büyük locanın bir öğesi olabilmesi için zorunludur. Kurucular bu kadarla da kalmaz; antlarında, localarına bundan sonra üye olacakların da aynı ant ile bağlanacağına söz verirler.

Bu, yeryüzündeki tüm obediyanslarda böyledir ama locaya verilmiş olan "kuruluş belgesi" *(patent/berat)* ile mühür konusunda farklı anlayışlar vardır.

Kimilerine göre, kuruluş belgesi ve mühür doğrudan "loca"ya verilir ve locanın malı olur. Hele locaya bir de flâma verilmişse, locanın kendi iç işlerinde bağımsız olduğu, bir diğer deyişle **özerk** bir niteliğinin bulunduğu perçinlenir.

Kimilerine göre ise, birer loca adına hazırlanmış olsalar bile, her kuruluş belgesi ve her mühür, "büyük üstat adına kullanılmak üzere" locaya teslim edilmiş emanetlerdir. Bunları saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem teslim alır ve korur. Bu amaçla loca üyelerinden birini görevlendirebilir. Yeni bir saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem seçilip göreve başladığında bu emanetler el değiştirir ama locada kalır. Bu nedenle, saygıdeğer üstat / üstad-ı muhterem locanın kuruluş belgesi ve mührünü evine ya da bir başka yere götüremez; bunlara kendi başına sahip çıkamaz. (Bu önemli kurala uyulmayışından ötürü, tarihte birçok locanın belgeleri ve/veya mührünün yitirilmiş olduğu ya da başkalarının eline geçtiği örnekler vardır.)

Bir locanın yetki düzeyi, oturumların her derecenin ritüeli uyarınca açılışı sırasında belirgindir. Genellikle bir locanın oturumu, bağlı olduğu büyük locanın adına ya da bu büyük locadan verilen yetkiyle açılır. Bu da locanın kendi başına istediği gibi çalışma yapamayacağını, bağlı olduğu büyük locanın bir öğesi olarak çalıştığını gösterir.

Locanın yürüttüğü birçok yönetimsel işlem bakımından bağlı olarak çalıştığı büyük locanın ilgili yönetimsel organlarıyla sürekli iletişim içinde olması da büyük locaya bağlı olduğunun göstergelerinden biridir. Masonluktaki **"obediyans"** kavramı burada yerli yerine oturur. Her loca, tüm toplantıları, özellikle yürüttüğü yönetimsel işlemler hakkında büyük locanın yetkili organına sürekli olarak bilgi vermek, yeni bir üye kabul etmeden önce bunun için bir onama yazısı almak zorundadır.

Bunlar, locanın büyük locaya bağlı olduğunu gösteren diğer örneklerdir. Hatta birçok büyük loca, kendisine localaların her birinin çalışmalarını sürekli olarak bir **"denetçi"** *(müfettiş)* aracılığıyla izler. Bu uygulama bir güvensizlik göstergesi olarak düşünülmemelidir. Her obediyansta yoktur ama tarih boyunca birçok obediyansta uygulanmış olan, günümüzde de uygulanması sürdürülen bir geleneksel yöntemdir.

LOCANIN GÖREVLİLERİ VE YÖNETİMİ

Masonluktaki örgütlenmelerin hepsinde bir "hiyerarşik düzen" ya da **protokol** vardır. Bu düzen, Masonluktaki en küçük birim olan locada başlar.

Bir locada protokol sırası genellikle şöyledir:

1. Saygıdeğer Üstat / Üstad-ı Muhterem [12]
2. Birinci Nazır
3. İkinci Nazır
4. Sözcü (Hatip / Yasalar Sözcüsü)
5. Sekreter *
6. Hazine Üstadı (Hazine Emini/Sayman)
7. Yardım Üstadı *(*Hasenat Emini / İyilik İşleri Görevlisi)
8. Soruşturucu / Muhakkik
9. Tören Üstadı (Teşrifatçı)
10. İç Koruyucu (Dahili Muhafız)
11. Dış Koruyucu (Gözcü / Harici Muhafız)

Bir locanın görevlileri arasındaki protokol sırası böyledir ama locanın başka görevlileri de vardır. Bu diğer görevliler arasında öncelikle **Müzik Yönetmeni** ve **Şölen Görevlisi** *(Ziyafet Memuru*) bulunur.

Bazı büyük localarda bu protokol sırası değişiktir. Protokolün ikinci sırasında, locayı bir önceki dönemde yönetmiş olan **Önceki Saygıdeğer Üstat / Üstad-ı Muhterem"** yer almakta olabilir. İkinci nazırdan sonra soruşturucu ya da sekreter gelebilir. Locanın para işlerini yürüten görevlisi, görevinin önemi nedeniyle protokolde daha üst bir sırada yer alabilir. Bu değişik uygulamalar birer tercihten başka bir şey değildir. Ancak bu farklı uygulamalar, Masonluktaki "üçler-beşler-yediler" deyişini etkilemez ve değiştirilmesini gerektirmez.

---

[12] Burada kitabın bundan sonrası için bir açıklama yapmak gerekiyor: Bu aşamaya kadar Türkiye'de Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası ile Kadın Mason Büyük Locası'nda "Üstad-ı Muhterem" unvanının kullanılmasının sürdürüldüğü göz önünde tutularak, hemen her "Saygıdeğer Üstat" unvanının yanına "Üstad-ı Muhterem" yazıldı. Bundan böyle bunu yazmayacağız. Bunun nedeni de Özgür Masonlar Büyük Locası'nda bu konudaki kullanımın doğru olup diğer iki büyük locadaki kullanımın yanlış oluşu değildir. Bu yalnızca Türk dilini doğru kullanmak gereğinden kaynaklanıyor. "Üstad-ı Muhterem" bir sıfat tamlaması olarak Türkçe değil, Osmanlıcadır. Eğer "saygıdeğer" sıfatı Batı dillerinde kullanılan sıfatın (Fransızcada "vénérable", İngilizcede "worshipful") tam karşılığı olarak benimsenemiyorsa, Arapça kökenli olmasına karşın "muhterem" sıfatı kullanılabilir. Fakat o zaman Türk dili kurallarına uyularak "Üstad-ı Muhterem" değil, "Muhterem Üstat" denilmesi gerekir. Karşı çıkılan konu, kökenleri Türkçe olmayan sözcüklerin kullanılması değildir. Konu bu tamlamanın Türkçe dilbilgisi (gramer) kuralları bakımından geçeri olmayışıdır.

Bazı uygulamalarda, törenlerin önemi nedeniyle, bir değil iki tören üstadı bulunur. **"Birinci Tören Üstadı"** ve **"İkinci Tören Üstadı"** olarak anılırlar. Bazı uygulamalarda bu görevlilerin her biri "Tören Üstadı" değil, **"Tören Görevlisi"** anlamına gelen bir görev unvanı taşır. Bu tür bir uygulamada, sadece gerektiği zaman görev yapan bir de **"Tören Yönetmeni"** bulunur. Tören yönetmeni bu konuda çok deneyimli bir masondur. Bazı localarda böylesine deneyimli bir mason bulunamadığı için, önemli bir tören yapılacağı zaman, bir başka locaya ricada bulunularak töreni yönetmek üzere bilgili ve deneyimli bir masonun gelmesi sağlanır. Bu uygulama, Masonluktaki törenlerin çok önemli olduğunu gösteren etkenlerden biridir.

Bir locadaki görevliler bu kadarla bitmez. Bazı uygulamalarda **"Sancaktar"** ve **"Kutsal Kitap Emini"** olarak anılan iki görevli daha bulunur. Bu görevlilerin de tören üstatları gibi çalışma yöntemi *(ritüel)* uyarınca özellikle oturumların açılış ve kapanışında yerine getirdikleri belirli görevleri vardır.

Ayrıca bir locada, üye sayısına ve gereksinmeye göre, kimi görevliler için birer hatta kimileri için iki **yardımcı** seçilir. Bazı uygulamalarda yardımcılar seçilmez; saygıdeğer üstat kimi görevlilere yardımcılar atar. Nitekim bazı uygulamalarda kimi diğer görevliler de seçilmeyip, her toplantıda sadece o toplantı için atanır.

Locanın Yönetimi

Büyük locada olduğu gibi, locada da bir "yönetim kurulu" vardır. Adı yönetim kurulu değildir ama işlevi öyledir. Geleneksel olarak locayı ilk üç görevli yönetir ama locanın yönetim kuruluna ilk beş görevli katılır; Türk Masonluğu'ndaki bazı uygulamalarda **"envar"** olarak anılırlar. [13]

Locanın protokol sırasına bakacak olursak, hazine üstadı (hazine emini) bu kurulda yer almaz. Zaten bazı büyük localarda bu görevlinin protokol sırasındaki yerinin yükseltilişi de bundan ötürüdür.

Nitekim protokol sırası yukarıda belirtildiği gibi olan birçok locada, görevlerinin önemi ve değeri nedeniyle hazine üstadı (hazine emini) ile yardım üstadı (hasenat emini) de loca yönetiminin yapacağı toplantılara alınır. Bu uygulama loca yönetiminin **"yediler"**e uzandırılması demektir. Bazı localarda yardım üstadı "yediler"in dışında bırakılır; soruşturucu (muhakkik) katılır. Her mason kuruluşunda genel olarak hangi görevlinin görevi daha önemli görülüyorsa, protokol bakımından ona öncelik verilir.

---

[13] Osmanlıcadan kalma bir sözcük olan envar "nurlar" demektir. Bunun bir karşılığı da beş kişiden oluştuğu için "beş ışık kaynağı" olarak verilmektedir. Simgesel olarak bir locayı **beşler** olarak da anılan ilk beş görevlinin aydınlattığının benimsendiğini anımsayalım. Ancak bazı uygulamalarda, Önceki Saygıdeğer Üstat da envar üyelerinden sayılır.

Türk Masonluğu'nun yakın geçmişinde, her nedense, birçok locada "envar" sözcüğü bir locanın tüm asal görevlilerini nitelemek üzere de kullanılmıştır. Hatta bazı localarda, "yardımcılar" bile envarın kapsamında düşünülmüştür. Bunun nedeni de ya saygıdeğer üstat öylesini daha iyi ve daha yararlı gördüğünden ya da locada öylesi âdeta gelenekselleştirilmiş olduğu için, yönetimsel konuların locanın **"görevliler kurulu"**nda görüşülerek karara bağlanmasından ileri gelir. Nitekim aslında bir locanın tüm görevlilerinden söz edilirken "envar" ya da buna benzer bir başka sözcüğün kullanılması yanlıştır; bu amaçla doğrusu "görevliler kurulu" terimini kullanmaktır.

Bazı localarda saygıdeğer üstat, locanın çalışma programını ve yönetimi ile ilgili çeşitli konuları görüşmek üzere, tüm görevlilerin katıldığı bir toplantı yapmayı benimser. Gelenekler uyarınca böyle bir yükümlülüğü yoktur. Ancak locasının çalışma programını saptamak ve yönetim ilkelerini belirlemek üzere yalnızca görevlilerin katıldığı bir özel toplantı düzenleyişi ya da yalnızca ilk beş görevliyi ilgilendiren konuları görüşmeyi tüm görevlilere yaygınlaştırması nedeniyle, yanlış bir iş yaptığı söylenemez. Bu tutum ve uygulama onun bileceği bir şeydir. Diğer görevlileri de işin içine çekmek bakımından yararlı olduğu bile söylenebilir.

□ □ □

Locada, önceki saygıdeğer üstadın da çok önemli bir işlevi bulunduğunu göz önünde tutmalıyız.

Bir dönem önce locada saygıdeğer üstat olarak görevde bulunmuş mason, oturumlarda saygıdeğer üstadın yanında oturur ve ona sürekli olarak danışmanlık eder. Önceki saygıdeğer üstadın bu görevi gerektiği gibi yerine getirmesiyle, locanın yönetimi süreklilik kazanır. (Nitekim önceki saygıdeğer üstadın envar üyelerinden sayılması durumunda, "beşler"e altıncı kişi eklenmiş değildir. Halef-selef iki saygıdeğer üstat, bir bütündür.) Bazı uygulamalarda önceki saygıdeğer üstadın loca görevlilerinden biri sayılması da bundandır.

Bazı uygulamalarda, önceki saygıdeğer üstadın, danışmanlığın yanı sıra, ritüelik görevleri de vardır. Böylece, görevdeki bir saygıdeğer üstat görev süresini bitirdiği zaman, sadece saygıdeğer üstatlığı sona erer; görevi henüz sona ermemiştir.

«Sadece önceki saygıdeğer üstat mı böyle bir görevi yerine getirmekle yükümlüdür? Locada daha önceki tarihlerde bu görevde bulunmuş olan diğer masonların yani eski saygıdeğer üstatların, hiçbir görevi, hiçbir sorumluluğu yok mudur?»

Güzel bir soru... Üstelik Masonluktaki Etiket bakımından da çok önemli bir soru... Şöyle yanıtlayalım:

Locanın eski saygıdeğer üstatları locanın yönetimine karışmaz. Karışan varsa yanlış yapmaktadır. Fakat bilgi birikimleri ve deneyimleriyle locanın yönetimine, özellikle saygıdeğer üstada her zaman ve her fırsatta yardımcı ve destek olmalı, ona yol göstermelidirler.

Fakat bunu yaparken hiçbir zaman *«Bu locanın sahibi biziz. Buraları bizden sorulur.»* gibi bir tutum takınmaya kalkışmamalıdırlar.

Masonlukta saygıdeğer üstatlık, en önemli, en kutsal, en zor, en yüce görevdir. Bu görevi yürütmüş olmanın bir masona kazandırdığı çok değerli bilgiler ve bireysel nitelikler vardır. Görev tekdüze değildir. Hiçbir masonun bu görevi yürüttüğü dönem bir diğerinin aynı görevi yürüttüğü döneme benzemez. Dolayısıyla, her mason bir locada saygıdeğer üstat olduğu dönemde bir diğerinde farklı deneyimler edinir. Eski saygıdeğer üstatların her birinin görevi, şimdi locayı yönetmekte olan saygıdeğer üstadı, kendisinin önceden edinmiş olduğu deneyimlerden yararlandırmaktır.

Bu konuyla doğrudan bağlantısı olmayan bir soru da şudur: *«Eğer locanın eski saygıdeğer üstatlarının locaya sahip çıkmaları doğru değilse, bunu kimin yapması doğrudur. Bir locanın asıl sahibi kimdir?»*

Sadece eski saygıdeğer üstatlar değil, locanın üyesi olan tüm masonlar, özellikle eski masonlar, localarını sahiplenmeli, localarına sahip çıkmalıdır. Yapmaları doğru olmayan ve yapmaktan kaçınmaları gereken şey, localarını sahiplenirken, bundan ötürü diğer üyelere oranla üstünlük ve ayrıcalık taslamalarıdır. Keşke her locadaki tüm masonlar localarını gerektiğince, özveriyle ve içtenlikle sahiplense!... Keşke böylece Masonluğun etiketinin gereği yerine getirilse!

Yeni kurulan bir locada önceki ve eski saygıdeğer üstatlar olmayacağı için, saygıdeğer üstadın bu bakımdan gerektiğinde danışacağı kimsesi de yoktur. Bazı büyük localarda yeni bir loca kuracak olan masonların Masonlukta yeterince deneyimli olmalarının aranması da bundandır. Her saygıdeğer üstat, locasındaki yapıp etmelerinde mutlaka deneyimli üyelerin bilgi ve önerilerine gereksinme duyar. Bu destek, yeni kurulmuş bir locada da sağlanabilmelidir.

Bir locanın asıl sahipleri, daha önce başka bir locanın üyesi iken yeni bir loca kurmuş olan ya da sonradan bu locaya katılmış olan masonlar değil, Masonluğa gözlerini o locada açmış olanlardır. Oysa bir locanın kuruluşunu izleyen çok yıl boyunca locada saygıdeğer üstat olarak görev alanlar, daha önce başka locaların üyeleriydiler. Dolayısıyla, bir locada Masonluğa gözlerini o locada açmış olan bir mason saygıdeğer üstat olunca, **loca asıl sahibine teslim edilmiş olur**.

Yetki ve Otorite

Bir saygıdeğer üstat, locasını, yalnızca nazırlarıyla görüş alış verişinde bulunarak yönetmeyi yeğleyebilir; isterse "beşler"i toplar; gerekli görmezse toplamayabilir. Saygıdeğer üstat hangi tutumu daha uygun bulursa bulsun; locanın diğer görevlileri, daha önce başka türlüsünü görmüş oldukları için, saygıdeğer üstadın geleneklere aykırı davranıldığı kanısına kapılmamalıdır. Yöntem tercihi, saygıdeğer üstadın hakkıdır.

Nazırların loca yönetimdeki yetki alanları ve otoriteleri sınırlıdır. İkinci nazırın otoritesi yalnızca locanın "çırak" derecesindeki üyeleri ile mabetteki oturum sırasında "kuzeyde yer alanlar" üzerinde geçerlidir. Birinci nazırın otoritesi, locanın "kalfa" ve "üstat" derecesindeki üyeleri ile mabetteki oturum sırasında "güney ve batıda yer alanlar" üzerindedir.

Saygıdeğer üstadın ise locada tartışılmaz bir otoritesi vardır. Locanın tüm üyelerini ve mabetteki oturum sırasında "doğuda yer alanlar" ile birlikte herkesi kapsar. Öylesine ki, saygıdeğer üstadın locayı yönetme tarzına ve kararlarına karşı çıkılamaz.

Ancak **sözcü** (hatip/yasalar sözcüsü*)*, locanın çalışmalarında, Masonluğun yasalarını, geleneklerini, locanın bağlı olduğu büyük locanın tüzükleri ile yaptırımcı kararlarını koruyup gözetmekle yükümlü olan, ayrıcalıklı bir görevlidir. Bu bakımdan, eğer saygıdeğer üstadın tutumu, herhangi bir kararı ya da uygulaması Masonluğun yasalarına ya da benimsenmiş geleneklerine, büyük locanın tüzüklerine ya da kararlarına aykırı düşerse, onu uyarabilir. Doğru olanı belirterek, uygulamanın buna göre yapılmasını isteyebilir. Bununla birlikte, saygıdeğer üstat kendi bildiğinde ve kendi uygun gördüğünde diretebilir. Bu durumda ise sözcü, saygıdeğer üstadın otoritesine karşı gelemez.

Burada, saygıdeğer üstat ile sözcü arasında bir çelişki söz konusu olabileceğini görüyoruz. Aslında bu çelişki saygıdeğer üstat ile sözcü arasında değil, saygıdeğer üstat ile Masonluğun yasaları, gelenekleri, büyük locanın tüzükleri ya da yetkili organların yaptırımcı kararları arasındadır. Saygıdeğer üstadın, bunlara uymayıp, kendi bildiğini, kendi uygun gördüğünü uygulaması konusu ortaya çıkmaktadır.

Daha ileri gitmeden, böyle çelişkili bir durumda ne yapılması gerektiğine de değinelim:

Locanın yönetimi üzerinde locada herhangi bir tartışma yapılamaz. Saygıdeğer üstadın benimsediği tutuma, yönetim tarzına ve kararlarına karşı çıkılamaz. Saygıdeğer üstadı seçerek bu göreve gelmesini sağlayan locanın üyeleridir ama görevine getirilmesi (*isat*) töreni yapılıp görevini alışından sonra artık ona hiç kimse karşı çıkamaz; ona görevden el çektiremez hatta onu yargılayamaz. Bunun yapılabileceği tek yer büyük locadır.

Bu konuda, locada yalnızca **sözcü** (hatip/yasalar sözcüsü) hem ayrıcalıklıdır hem de görevlidir. Saygıdeğer üstada herhangi bir uyarıda bulunmuş ya da Masonluğun yasaları ve gelenekleri ile büyük locanın tüzükleri, yönetmelik ya da kararları uyarınca bir düzeltme önerisi getirmiş, saygıdeğer üstat ise kendi tutumunda diretmişse; sözcü bu olayı kendi başına büyük locanın yetkili organlarına götürebilir.

Böyle bir iş "jurnalcilik" olmaz mı? Masonluktaki etikete aykırı düşmez mi?

Hayır!... Görevini yerine getiren bir kişi jurnalcilik yapmış sayılmaz. Üstelik bunu yapmayacak olursa kendisi de yanlışın sorumluluğunu paylaşır. Dahası, eğer bunu o yapmayacak olursa, loca üyelerinden sorumluluk duygusu taşıyan herhangi bir kardeş (görevli olsun, olmasın) yakınmada bulunabilir.

Bilinmelidir ki, bir saygıdeğer üstadın, locasında, kendi keyfince "olması gereken"e aykırı birtakım tutum ve davranışlarına göz yumulacak olursa, sonradan o locada onarılması pek zor yaralar açılabilir.

Masonluğun tarihçesinde böyle bir durumla pek ender olarak karşılaşılmıştır ama hiç karşılaşılmamış da değildir. Böyle bir durumda ilgili büyük loca yönetiminin ne yapması gerektiğini daha sonra göreceğiz.

Bu aşamada ortaya bir başka soru çıkar: *«Saygıdeğer üstat ile sözcü arasında bir çelişki doğarsa, saygıdeğer üstadın yaptığı doğru sözcünün dediği yanlış olamaz mı?»*

Elbette olabilir. Fakat olmamalıdır. Sözcü, düzeni korur. Hata yapmamalıdır. Bunun için de göreve seçilir seçilmez oturup çalışmalı, büyük locanın tüzük ve yönetmeliklerini, yönergelerini okuyup incelemeli, loca toplantısında bunları elinin altında bulundurmalı hatta sık karşılaşılan uygulamaları işaretlemeli, gerekli olabileceğini düşünerek notlar çıkarmalıdır.

Denetçi

Bazı uygulamalarda, büyük loca, her locaya bir **denetçi** (*müfettiş*) belirleyip, çalışmalarını izlemek üzere görevlendirir.

Denetçi, elbette görevlendirildiği locanın üyesi değildir ama her toplantısına katılabilir. Görevi, locanın çalışmalarının Masonluğun yasalarına, ilkelerine, büyük locanın tüzük ve yönetmeliklerine, yetkili organların kararlarına, geleneklere ve çalışma yöntemlerine *(ritüellere)* uygun bir şekilde yapılıp yapılmadığını izlemek, locanın yanlışları ve sorunları varsa bunları saptamak, sonra izlenimlerini ve görüşlerini büyük locaya bildirmektir. Bunun için de her toplantıya değil, özellikle yönetimsel işlemlerin yoğunluklu olduğu oturumlar ile ritüelik törenleri izler.

Denetçinin, görevlendirilmiş olduğu locada protokol gereği oturması gereken yer dışında hiçbir yetkisi yoktur. Bu nedenle, saygıdeğer üstadın, nazırların, sözcünün, sekreterin ya da diğer görevlilerin yanlış ya da uygun olmayan tutum, davranış, söz ve uygulamalarına karışamaz. Oturum sırasında herhangi bir uyarıda ya da düzeltme isteminde bulunamaz. Yalnızca, eğer saygıdeğer üstat onun "bilgili ve deneyimli bir mason" olması nedeniyle özel olarak bireysel görüşüne başvuracak olursa, ne yapılması gerektiğini ve nasıl yapılmasının uygun olacağını söyleyebilir.

Buna karşın, bir locada görevli olan bir denetçinin görevini abarttığı, yanlış işlere giriştiği hatta sanki locanın üzerinde egemen bir otoriteymiş gibi bir tutum takınmaya yöneldiği görülebilir. Böyle bir durumda saygıdeğer üstat, denetçi ile tartışmaya girişmemelidir. Yapması gereken iş sadece büyük locaya bilgi vermektir. Büyük loca yönetimi böyle bir bildirim üzerine mutlaka konuyu inceler ya da inceletir ve gereğini yapar. İlgili denetçi ya uyarılır ya da görevden alınıp yerine bir başkası görevlendirilir. Her ikisi de -uyarılması bile- bir denetçi için ağır bir cezadır. Bu bakımdan, bir locada denetçilik görevini üstlenmiş olan bir mason, görevinin gereğini çok iyi bilmeli ve buna göre yerine getirmelidir.

Bir Görevin Boşalması

Bir locada herhangi bir görev iki şekilde boşalabilir. Bunlardan biri geçici, diğeri ise süreklidir.

Geçici boşalma, herhangi bir görevlinin, geçerli bir engeli *(mazereti)* nedeniyle loca toplantısına katılamaması durumudur. Bu tür boşalma, tek bir toplantı için olabileceği gibi, birbiri ardınca birkaç toplantı için de söz konusu olabilir.

Sürekli boşalma, bir görevlinin en gelinin bir çalışma döneminin süresiyle karşılaştırıldığında hayli uzun tutması, sürekli hastalığı nedeniyle görevini yerine getirememesi, (ölürse elbette görev boşalır) bir "görevli" olmasına karşın yükümlülüklerini yerine getirmediği için **düzensiz** *(gayri muntazam)* ilan edilmesi, bir başka locaya geçmesi nedeniyle bu locadaki üyeliğinin sona ermesi, Masonluktan ya da görevinden kendi isteğiyle ayrılması *(istifa etmesi)*, herhangi bir engel (*mazeret*) bildirmeksizin art arda loca toplantılarına katılmaması durumunda oluşur. Bunların hepsi, pek ender durumlardır ama hiç karşılaşılmamış olgular değildir.

Aslında, bir görevlinin, görevi süresince bir başka locaya geçmeye kalkışmaması, locasının toplantılarına da -pek önemli engelleri dışında- eksiksiz katılması, yükümlülüklerinden hiçbirini aksatmaması gerekir.

Bir görevin sürekli olarak boşalması durumunda, konu locanın en elverişli ilk oturumunun gündemine alınarak, yeni bir görevli seçimine gidilir. Yeni görevli seçiminin yapılıp seçilen kardeşin yöntemince görevine başlamasına kadar geçen zaman içinde yapılacak toplantılarda ise, sanki o görev "geçici" olarak boşalmış gibi davranılır. Eğer locanın yeni görevlilerinin olağan seçim tarihi pek yakınsa, saygıdeğer üstat, o görevin boşalmasını "geçici" olarak niteleyip, bu kısa süre için seçim yaptırmayabilir.

Bir görevin geçici olarak boşalması durumunda, saygıdeğer üstat, locanın toplantısında, o görevi, uygun bulduğu herhangi bir kardeşe yaptırabilir. Saygıdeğer üstadın kararı ve uygulaması tartışılamaz. Ancak bir saygıdeğer üstat genellikle herhangi bir görevlinin bulunamaması durumunda onun yerine kimin geçeceği konusunda, bazısı tüzüklerde belirtilen bazısı da geleneksel olarak benimsenmiş olan "protokol sırası"na uyar. Eğer uymuyorsa, mutlaka haklı ve geçerli bir gerekçesi vardır.

Bundan ötürü, herhangi bir görevlinin bulunmaması durumunda, protokol sırasına göre o görevi yürütmesi gereken bir kardeş, görevin bir başka kardeş tarafından yürütülmesinin uygun görülüşünden ötürü kendisini incitilmiş saymamalıdır. Eğer böyle bir kanıya kapılıyorsa, toplantıdan sonra saygıdeğer üstada neden böyle yapmış olduğunu çekinmeden sormalıdır. Saygıdeğer üstat da o kardeşin kırılmasını önlemek tasasıyla buna uydurma bir yanıt vermemeli, niçin böylesini daha uygun bulmuş olduğunu açıkça ortaya koymalıdır. Gerekçe her ne olursa olsun, gücenme doğmamalıdır. **Her mason Masonlukta "gücenmek" diye bir şey olmadığını bilmelidir**.

Bir görevlinin toplantıya katılamaması durumunda, o görevlinin önceden seçilmiş ya da atanmış bir yardımcısı olup olmadığı göz önünde tutulur. Dolayısıyla, yardımcısı olan bir asal görevli toplantıya katılamıyorsa yerini yardımcısı alır ve toplantı boyunca onun tüm yetkilerini kullanarak görevlerini yerine getirir.

Saygıdeğer üstat, yardımcısı olmayan bir görevlinin görevini geçici olarak bir başkasına verirken, onun da yürürlükteki kurallar uyarınca o göreve seçilebilme niteliğinin bulunmasını göz önünde tutar. Ancak üye sayısı pek sınırlı bir locada bu sağlanamayabilir. Bu durumda saygıdeğer üstat, görevi yerine getirmekte başarılı olacağına inandığı kişiyi tercih eder. Bu tercih, özellikle tören yapılacak olan bir toplantıda çok önemli olabilir.

Bu uygulamada hiçbir kişisel eğilim söz konusu olamaz. Dolayısıyla, görevi kendisinin yapması gerektiğini düşünen bir mason da, saygıdeğer üstadın kararını, kendi kişiliğini küçültücü ya da bilgi ve becerilerini küçümseyici bir tutum olarak görmemelidir. Locanın çalışmalarının düzenli, ahenkli ve başarılı olması öncelik taşır.

Saygıdeğer üstat, boş kalan görev yerlerinin doldurulması için gerekli kararı birinci nazıra da bırakabilir. Birinci nazır da saygıdeğer üstat gibi düşünür ve onun yapmış olacağını yapar. Ancak, gelemeyen görevli ikinci nazır ise, geçici görevlendirmeyi doğrudan saygıdeğer üstat yapmalıdır.

Bu noktada Masonluktaki Etiket'in çok önemli bir kuralı vardır: **Hiçbir mason, kendisinden geçici olarak bir görevi üstlenmesi istendiğinde, bir özür ya da gerekçe ileri sürerek bundan kaçınamaz.** Özellikle deneyimli bir mason, kendisinden geçici olarak bir görevi üstlenerek yürütmesi rica edildiğinde, bunu yapmamak için engel belirtmeye, farklı öneriler getirmeye çalışmamalıdır. Hatta zaman zaman bir görevin, daha önce o görevde başarılı uygulamaları görülmüş bir mason tarafından geçici olarak üstlenilip yürütülmesiyle, diğer masonlara örnek bir uygulama da gösterilmiş olur. Saygıdeğer üstat, salt bu amaçla, asal görevlinin bulunmasına karşın, o gün için görevin bir diğer mason tarafından yürütülmesini bile uygun görebilir.

Bu bağlamda saygıdeğer üstadın özen göstermesi gereken bir diğer önemli nokta, gerektiği için üst üste geçici görevlendirmelerde, görevin hep aynı kişiye verilmemesi, değişiklikler yapılmasıdır.

□ □ □

Saygıdeğer üstadın yokluğu durumunda toplantıyı daha önce bu görevde bulunmuş bir masonun yönetmesi gerekir. Görev bir önceki saygıdeğer üstada düşer. O da yoksa sıra locanın eski saygıdeğer üstatlarından birine gelir. Bu bakımdan protokol sırası saygıdeğer üstatlığı en son yapmış olan üyeden en eskisine doğrudur. Locanın eski saygıdeğer üstatlarından hiçbiri bulunmuyorsa ya da loca yeni olduğu için böyle bir mason yoksa, loca üyeleri arasından daha önce bir başka locada saygıdeğer üstatlık yapmış olan bir mason görevi geçici olarak üstlenip yürütür.

Toplantıya katılamayacağını önceden bilen bir saygıdeğer üstat, locasında bir önceki saygıdeğer üstat yoksa, o toplantıyı yönetmesi için daha önce bu görevi yapmış olan herhangi bir başka masonu belirleyip ricada bulunabilir.

Tüm bu kurallar niçin böyledir, nereden kaynaklanmaktadır?

Saygıdeğer üstat, locanın diğer görevlilerinden farklıdır. Onun locada bir görevli olduğunu söylemek bile doğru olmayabilir. O "saygıdeğer üstat"tır. Locasının üyelerince seçilir ama görevine büyük üstat ya da onun yerine yetkilendirilen bir kardeş tarafından getirilir. Bu göreve getirilişiyle birlikte saygıdeğer üstat koltuğuna oturtulur. O koltuğa oturtulmamış hiçbir mason aslında saygıdeğer üstat unvanını taşıyamaz.

Bir locanın toplantı yapabilmesi için, üstat derecesinde en az yedi masonun bulunması zorunlu olduğu gibi, saygıdeğer üstat olarak locaya yönetecek bir masonun bulunması da zorunludur. Loca üyelerinden biri, bireysel nitelikleri ve tüzüklerde belirtilen kurallar bakımından saygıdeğer üstat olarak seçilebilecek durumda olabilir. Bu görevi yürütebilecek yeteneği vardır ama yöntemine uygun olarak o koltuğa oturtulmuş olmadığı için yetkisi yoktur. Locayı yönetme yetkisi olan bir masonun bulunmaması durumunda toplantı yapılamaz.

Bazı büyük localarda, bu konudaki sıkıntıları giderebilmek bakımından birtakım çözümler üretilmiş, bunlar tüzüklere birer protokol kuralı olarak yerleştirilmiştir. Yukarıda belirtilenler Masonluktaki Etiket bakımından genel olarak geçerlidir ama ilgili büyük locanın tüzükleri farklı bir uygulama yöntemi getirmiş olabilir ve tüzükteki kurallar öncelik taşır. Şöyle uygulamalarla karşılaşılabilir:

a) Saygıdeğer üstadın yokluğunda locayı önceki saygıdeğer üstat ya da eski saygıdeğer üstatlardan biri değil, doğrudan birinci nazır yönetir. Hatta onun da bulunmadığı bir toplantıda, ikinci nazır toplantıyı yönetebilir.

b) Daha önce saygıdeğer üstat olarak görev yapmış olan hiçbir masonun bulunmadığı bir toplantıda, günün boşa harcanmaması için yönetimi birinci nazır üstlenir. Ancak, gereğine uygun bir şekilde bu göreve getirilmiş olmadığı için, saygıdeğer üstadın koltuğuna oturamaz. Saygıdeğer üstat kürsüsünün önüne bir başka koltuk konulur; toplantıyı oradan yönetir.

Bunlardan özellikle ikincisi pek mantığa sığmaz gibi düşünülebilirse de dünya yüzünde birçok obediyansta uygulanan bir yöntemdir.

□ □ □

Birinci nazırın yokluğu durumunda yerini geçici olarak ikinci nazır alır. Ancak saygıdeğer üstat, "nazırlık yapabilecek nitelikte" bir başka üyeden bu görevi geçici olarak üstlenmesini isteyebilir. Böylesini uygun görecek olursa, herhangi bir diğer görevin boşalması durumunda olduğu gibi, ikinci nazır da bu görevi yürütmek üzere niçin kendisine olanak tanınmadığını düşünerek hayıflanmamalıdır. Bunun birçok gerekçesi olabilir. En sık söz konusu olabilecek gerekçe, locada nazırlık yapabilecek nitelikte fakat herhangi bir görevi bulunmayan bir masonun, bu vesileyle, tek bir toplantı için olsa bile görev almasını sağlamaktır; asla ikinci nazırın birinci nazırlık yapamayacağı değil...

Bir toplantıda birinci nazırın yerine ikinci nazır geçerse, bu kez ikinci nazırın yeri boşalmış olacaktır. Bu durumda onun yerine soruşturucu (muhakkik) olarak görevli masonun geçmesi olağan bir uygulamadır. Ancak bu da saygıdeğer üstadın tercihine bağlıdır. Birinci nazırın bulunmaması durumunda bir başkasının görevlendirilme gerekçesi, ikinci nazır için de geçerlidir. Hele tören yapılacak bir toplantıda, diğer deneyimli görevlilerin kendi görevlerinde kalması, ikinci nazırın yerinin doldurulmasından daha önemli olabilir.

Locanın Komiteleri (Özel Kurullar)

Loca üyeleri, tüm işleri görevlilere bırakarak, yalnızca oturumlara katılmak ve locanın etkinliklerinden yararlanmakla kalmamalıdır. Çalışmalarda kendilerine düşebilecek görevleri yerine getirmek üzere gönüllü ve istekli olmalıdırlar. Bu sadece üstat derecesinde olanlar için değil, kalfalar hatta çıraklar için bile söz konusudur.

Locanın işlerinin ve girişimlerinin daha etkili ve verimli yürütülebilmesi için, her biri yeterli sayıda üyenin katılımıyla oluşan komiteler *(komisyonlar, özel kurullar)* oluşturulabilir. Bunlar, istedikleri her şeyi kendi istedikleri gibi yapamaz; saygıdeğer üstadın yönergelerine uygun davranmak zorundadırlar.

Bir locada, herhangi bir komitenin kurulabilmesi için, büyük locanın onayının alınması gerekmez. Ancak, kurulacak olan bu gibi kurulların, etkinliklerini yalnızca o locanın çalışmaları çerçevesinde kalmak üzere düzenlemeleri, büyük locanın yetkisi altında olabilecek çapta işlere girişmemeleri, locada bu amaçla bir komite kurulmasına kalkışılmaması zorunludur.

Komitelerin çalışma alanına giren konularda özel bilgi, yetenek ve olanakları olan masonlar, bunları localarından esirgememelidir. Ancak hiçbir mason da locada kurulacak komitelerde yer almak ve çalışmalar yapmak üzere zorlanamaz hatta etkilenemez. Bunun için gönülden ve gerçekten istekli olmak gerekir. Bir kez oluşturulmuş bir komiteye katılan kişi de üzerine düşenleri yerine getirebilmek için canla başla çalışmalıdır.

Hiçbir mason, başta saygıdeğer üstat olmak üzere diğerlerini kırmış ya da gücendirmiş olmamak ve görevden kaçıyormuş gibi görünmemek için, aslında isteksiz olmasına ya da bireysel olanaklarının elvermemesine karşın, kendisine girmesi önerilen bir komitede yer almayı kabullenmemelidir. Çünkü isteksizce ve gönülsüzce yapılan bir çalışmanın olumlu ve yararlı sonuçlar verebilmesi olasılığı pek zayıftır. Kaldı ki, böyle bir durum, komite çalışmalarında masonlar arasında kırgınlıklara, gücenmelere hatta gereksiz tartışmalara yol açabilir. Bunun olmaması, ilgili çalışmanın yapılmasından daha önemlidir.

İç Yönetmelik

Her loca, kendi iç işlerini belirli kurallara bağlamak üzere bir "iç yönetmelik" hazırlayabilir.

Bir locanın iç yönetmeliği, büyük locanın tüzüklerine, genel tutumuna ve kararlarına aykırı olamaz. Yürürlüğe girdikten sonra, artık o loca için "yasal" bir nitelik taşıyacaktır. Tüm loca üyeleri, büyük locanın tüzükleri gibi, buna da uymakla yükümlü olacaktır.

Bu bakımdan bir loca, hazırlamış olduğu ve kendi üyelerinin kabul ettiği bir iç yönetmelik tasarısını, -yalnızca kendi iç işlerinde geçerli olsa bile- yürürlüğe girmesinden önce büyük locanın bilgisine sunar. Büyük locanın tüzükleri bu konuda bir zorunluluk getirmekte olmasa bile bunu yapar.

Kaldı ki, bazı büyük locaların tüzükleri, kendilerine bağlı locaların iç yönetmeliklerinin, yürürlüğe girmeden önce büyük locada onaylanmasını gerektirir. Bu onayı verecek olan organ genellikle büyük yönetim kuruludur.

Günümüzde bir büyük locaya bağlı olarak çalışan locaların çoğunun kendine özgü bir iç yönetmeliği yoktur. Bunun nedenlerini şöyle sıralayabiliriz:

- Bir iç yönetmelik hazırlama zahmetine katlanmak istenmemesi ve bu işi boşuna zaman harcama olarak nitelenmesi;
- Büyük locanın tüzüklerinin ve benimsenmiş olup uygulanan çalışma yöntemleriyle geleneklerin, locanın çalışmaları için de yeterli görülmesi;
- Çalışmaların bir iç yönetmelikle kesin ek kurallara bağlanmasındansa, daha esnek bir tutumla sürdürülebilmesini tercih edilmesi.

Bunlardan en sık olarak karşılaşılan neden ya da gerekçe, sonuncusudur. Nitekim bir locada yürürlükte olan bir iç yönetmelik varsa, saygıdeğer üstat bile buna uymak zorundadır. Dolayısıyla kendi bireysel eğilim ve tercihini uygulayamaz duruma gelebilir.

Büyük loca, locaları, birer iç yönetmelik hazırlayıp yürürlüğe koyarak buna bağlanmaya zorlamaz. Bununla birlikte kendine bağlı olarak çalışan locaların birer iç yönetmeliğinin bulunmasından yanadır. Hele böyle bir yönetmelik yönetim kurulunca onaylanacaksa, locaların çalışmalarındaki uygulama benzerliği gelişir, farklar azaltılmış olur. Bu da büyük loca yönetiminin işine gelir çünkü locaların yaptığı çalışmaları izleyip denetlemesi kolaylaşır.

Büyük loca yönetimi böyle düşünmese bile, Masonluktaki Etiket bakımından locaların çalışmalarında baştan sona sıkı kurallara ve yöntemlere bağlı kalmayıp yer yer ve zaman zaman esneklik gösterebilmeleri istenir bir özelliktir. Özellikle saygıdeğer üstadın yetkilerinin olabildiğince geniş tutulması öngörülür. Fakat bunun ölçüsü kaçırılacak olursa düzensizlik doğabilir.

Kimi zaman, bir locada saygıdeğer üstadın "yetki anlayışı"nı aşırılığa kaçırdığı ve "despotça" olarak nitelenebilecek bir yönetime giriştiği, kimi zaman ise pek zayıf kaldığı ve locasındaki disiplini bile yeterince sağlayamadığı görülebilir. Kendi iç yönetmelikleri olan locaların çalışmaları, olmayanlara oranla hem daha düzenli hem de daha verimlidir.

İç yönetmeliği olmayan localarda, her yeni saygıdeğer üstat ve yeni görevlilerin seçiminden sonra başlayan çalışma döneminde, önceki döneme oranla birtakım farklı yöntemlerin uygulanmasına geçildiği de görülebilir. Eğer bunlar, önceki dönemde görülmüş bazı yanlışların ve aksamaların giderilmesi yönündeyse, beğeniyle karşılanmaya değer. Fakat önceki yanlışlar ve aksaklıklar yineleniyor hatta bunların üzerine yenileri ekleniyorsa, bunun bir nedeni de, saygıdeğer üstat için "bağlayıcı" bir nitelik taşıyan iç yönetmeliğin bulunmayışıdır.

Nitekim bir locanın üyelerinin kendileri için bir iç yönetmelik düzenlemelerinin temel nedeni, düzensizlik ve tutarsızlık olasılığını olabildiğince azaltmak, verimi ve tutarlılığı artırmaktır. Daha sonra locayı yönetmek üzere seçecekleri saygıdeğer üstadın olası keyfi tutum ve tercihlerini de önlemektir.

Az önce değinilmiş olduğu üzere; bir locanın iç yönetmeliğinin mutlaka büyük locanın yürürlükteki tüzükleriyle uyumlu olması gerekir. Eğer sonradan tüzükler üzerinde birtakım değişiklikler yapılır ya da büyük locanın genel tutumu ve kararlarıyla bir locanın iç yönetmeliği arasında yer yer çelişkiler doğarsa, loca, iç yönetmeliğine uymayı sürdüremez. Böyle bir durumda, iç yönetmelik üzerinde gerekli değişikliklerin yapılması, düzeltilmiş iç yönetmeliğin yeniden büyük locanın yetkili organının onayına sunulması söz konusu olur.

□ □ □

Burada, Masonluktaki Etiket bakımından loca örgütlenmesi ve yönetimiyle bağlantılı konularımızın işlenmesi sona erdi. Eksiler olabilir; öylelerine belki sonraki bölümlerde değinilebilir.

İzleyen bölümde ise, benzer konular, büyük loca için incelenecek.